

Kulatý stůl se zabýval tématem násilí v sociálních službách

27.4.2023 - Jitka Čmoková | Krajský úřad Karlovarského kraje

Stoupající tendence k násilí, jeden z velkých problémů současného světa se nevyhýbá ani oblasti péče o starší osoby. Podle studie WHO z roku 2015 "Světová zpráva o stárnutí a zdraví" je v zařízeních, která mají pečovat o seniory vystaveno násilí více než 16% osob. Ve čtvrtek 20. 4. 2023 se pod záštitou místopředsedkyně Olgy Richterové konal v Poslanecké sněmovně kulatý stůl na téma „Proti násilí v sociálních službách“. Posluchači diskuze, jež byla přenášena také online, byli převážně sociální pracovníci a ředitelé služeb pro seniory, kteří si vyslechli následující příspěvky aktivních vystupujících.

Olga Richterová v úvodu jednání vyzvihla úlohu lidí, svědků neetického chování, kterým není lhostejný osud jejich trpících spoluobčanů a rozhodnou se jít se svou kůží na trh. Internetová platforma „Nenech to být“ představuje bezpečný nástroj pro všechny oznamovatele, jímž pomáhá splnit jejich odvážné rozhodnutí nebýt k nepravostem lhostejný.

Zdislava Odstrčilová, vrchní ředitelka sekce rodinné politiky a sociálních služeb MPSV, hovořila o potřebě změn ve fungování Inspekce kvality sociálních služeb, orgánu, který by se měl stát konečně klíčovým nástrojem potírání nekvalitních služeb. Představila také záměr vytvořit v novele zákona o sociálních službách jednotný mechanismus pro podávání stížností.

Petra Zadražilová z Kanceláře veřejného ochránce práv hovořila o návštěvách pracovníků v rámci dohledu u nelegálních poskytovatelů sociálních služeb pro seniory. Popisovala život klientů v otřesných hygienických podmínkách, zanedbávání péče, zamykání seniorů v pokojích, mříže na oknech, které mnohdy patří k běžnému obrazu v těchto zařízeních provozovaných chamtivci bez svědomí.

Prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR Jiří Horecký představil mezinárodní vzdělávací program pro personál pobytových zařízení sociální péče o násilí v péči. Program poskytne personálu vědomosti a dovednosti, jak se vyrovnat s problémem násilí v zařízení a poskytne mu praktické nástroje pro účinnou prevenci. Program vytvořila naše asociace poskytovatelů ve spolupráci s partnery ve Francii, Španělsku a Rakousku. Program je rozdělen do tří modulů, první je určen pro všechny zaměstnance a další dva mají specializační charakter. Program má rovněž e-learningovou verzi a lze ho absolvovat online.

Radní Karlovarského kraje pro oblast sociálních věcí Robert Pisár seznamoval přítomné s konkrétním příkladem kauzy selhání péče v jednom domově pro seniory v kraji. Upozornil na neexistenci standardního a legislativně podepřeného postupu, jak podobné případy z pozice kraje řešit. Apeloval rovněž na řešení šedé zóny v dělbě kompetencí krajů a ministerstva v oblasti kontroly kvality sociálních služeb. Nečinnost ministerstva v této oblasti v nedávné době vedla k tomu, že si kraje začaly vytvářet různé vlastní postupy a nástroje, což vedlo konkrétně v Karlovarském kraji k čirému formalismu, kdy byly poskytovatelé finančně postihováni za určitá administrativní pochybení, která se skutečnou kvalitou jejich služeb neměla nic společného.

Petra Zimmerlová, ředitelka Domova pro seniory Máj, představila hloubkový audit organizace, nástroj, který vytvořila APSS pro pomoc managementu domovů pro seniory. Ten má pomoci odhalit rizika a slabá místa v jejich zařízeních, jež by mohla vést k násilí nebo špatné péči.

Pavel Čáslava, předseda Etické komise APSS ČR, jeden ze spoluautorů mezinárodního vzdělávacího programu o násilí ve službách pro seniory, představil výsledky průzkumu mezi poskytovateli ve čtyřech evropských zemích, o tom, jak reflektovali fenomén násilí ve svých zařízeních. Upozornil také na to, že násilí v sociálních službách kromě intenzivních otevřených útoků s jasně viditelnými následky, mívá často skrytou, méně nápadnou formu špatného zacházení, může být neúmyslné a neuvědomované. Odpovědi respondentů odrážely jejich zkušenost, ale také míru vnímavosti k různým projevům násilí. Lidé ve službách v České republice uváděli, že byli svědky násilí od personálu ke klientům v 15 %, avšak větší výskyt násilí (20 %) zaznamenali mezi klienty samotnými, často mezi spolubydlícími na jednom pokoji. Senioři byli rovněž oběťmi nevhodného chování, často finančního zneužívání ze strany svých příbuzných (ve 14 %). Časté bylo rovněž násilí směřující od klientů k personálu, a to dokonce ve 28 %. Průzkum také ukázal, že k problému násilí jsou nejvíce vnímaví a otevření zaměstnanci služeb ve Francii, kde je toto téma povinnou součástí profesního vzdělávání. Další šetření ukázalo, že zaměstnanci v našich službách pocítují v daleko vyšší míře potřebu větší informovanosti o příčinách, prevenci násilí a potřebují jasná pravidla, jak se v takových případech chovat.

Emeritní ředitel ŽIVOTa 90 Jan Lorman představil projekt RESTABUS, jehož cílem je porozumění seniorského abusu, jeho typologii, projevům, rizikům výskytu a postupům při jeho odhalování a řešení. Mimo jiné uvedl, že fenomén elder abuse and neglect (EAN) - týrání, zneužívání, zanedbávání, špatné zacházení a podřívání či ohrožování důstojnosti starších lidí představuje roční ztrátu 1 540 000 000 Kč. Dále hovořil o nepropojenosti orgánů, které řeší případy násilí na seniorech. Policie něco vyšetří, data však zůstávají ve spisech a nejsou dále využívána. Na komunitní úrovni, kde by mělo dojít k první detekci případů násilí, selhává sociální práce a vážne depistáž na obcích.

Na závěr kulatého stolu Jiří Horecký představil nástroje který APSS nabídne na svých stránkách jako první pomoc pro poskytovatele, kteří si chtějí bezpečným a poměrně rychlým způsobem ověřit stupeň rizika násilí nebo špatné péče v jejich zařízeních. Jakýsi barometr rizika bude fingovat na principu automatického vyhodnocení několika poskytovatelem zadaných relevantních indikátorů z prostředí jejich služby.

Radní Robert Pisár konstatoval, že Karlovarský kraj se hlásí ke všem myšlenkám, které na tomto kulatém stole byly vysloveny o velké společenské závažnosti fenoménu násilí na seniorech. Všichni, kdo jsou odpovědní za sociální služby na všech úrovních od poskytovatelů přes veřejnou správu a samosprávu, by měli zaujmout postoj nulové tolerance k násilí na nejzranitelnější skupině našich spoluobčanů a společně hledat nástroje, jak mu zabránit.

https://www.kr-karlovarsky.cz/krajske_listy/Stranky/240427-nasili-seniori.aspx